

Gruppessøksmål

Gruppessøksmål er en nyskapning med tvisteloven. I tvisteloven § 35-1 andre ledd er gruppessøksmål definert som et søksmål som føres av eller mot en gruppe på samme eller vesentlig likt faktisk og rettslig grunnlag, og som er godkjent av retten som gruppessøksmål.

Et av formålene er å gjøre det mulig at flere kan få rettslig behandling av sine småkrav. Både hensyn til de enkelte potensielle saksøkerne og prosessøkonomiske hensyn taler for regler om gruppessøksmål. Adgangen til gruppessøksmål er ikke begrenset til noen områder eller til ikke individuelt prosessbare krav (krav som er så små at individuell domstolsbehandling ville bli uforholdsmessig kostbar).

I tillegg til at flere rettssubjekter har krav eller forpliktelser på samme eller vesentlig likt faktisk eller rettslig grunnlag, oppstiller tvisteloven § 35-2 som vilkår for gruppessøksmål at kravene kan behandles av retten med samme sammensetning og etter hovedsakelig samme saksbehandlingsregler, at gruppeprosess er den beste behandlingsmåten, og at det er grunnlag for å utpeke en grupperepresentant.

Gruppessøksmål kan reises av enhver som fyller vilkårene for å være gruppemedlem hvis søksmålet fremmes, eller av foreninger, stiftelser eller offentlige organer med oppgave å fremme særskilte interesser når søksmålet ligger innenfor deres formål og naturlige virksomhet, jf. tvisteloven § 35-3 første ledd.

Stevning kan tas ut for en tingrett hvor en som kan være gruppemedlem kunne reist vanlig søksmål, jf. tvisteloven § 35-3 andre ledd. Gruppens rettigheter og plikter ivaretas av en grupperepresentant, jf. § 35-9. Dette behøver ikke være den samme som har tatt ut stevningen. Gruppen skal som hovedregel ha en prosessfullmektig som er advokat, jf. § 35-9 fjerde ledd.

Retten skal så tidlig som mulig avgjøre om gruppessøksmålet skal fremmes eller avvises, jf. § 35-4 første ledd. Fremmes gruppessøksmålet skal retten etter § 35-4 andre ledd blant annet også avgjøre om gruppessøksmålet skal fremmes etter § 35-6 (påmeldingsalternativet) eller § 35-7 (utmeldingsalternativet), jf. nedenfor. I gruppessøksmål etter § 35-6 fastsetter retten en frist for registrering i grupperegisteret, jf. § 35-4 andre ledd c).

Etter tvisteloven § 35-4 andre ledd e) og 35-9 tredje ledd skal retten utpeke grupperepresentanten. Organisasjoner mv. kan utpekes som grupperepresentant, jf. § 35-3 første ledd b). Grupperepresentanten har plikt til å påse at gruppemedlemmene holdes forsvarlig orientert om gruppessøksmålet, jf. § 35-9 første ledd.

Det er grupperepresentanten som har rett og plikt i forhold til sakskostnadene, jf. tvisteloven § 35-12. Etter tvisteloven § 35-14 første ledd er gruppemedlemmene bare ansvarlige for sakskostnadene i den utstrekning dette er satt som vilkår for registrering. Dersom den som reiser søksmålet eller grupperepresentanten krever det kan retten i følge tvisteloven § 35-6 tredje ledd fastsette som vilkår for registrering at gruppemedlemmene skal ha ansvar for et fastsatt maksimalbeløp for kostnadene. Det kan også bestemmes at beløpet helt eller delvis skal betales til gruppens prosessfullmektig før registrering. Det følger av § 35-4 annet ledd d)

at slik avgjørelse skal tas i avgjørelsen om å fremme gruppesøksmålet. En grupperepresentant som ikke selv har reist saken vil ikke kunne kreve fastsettelse av maksimalansvar før etter godkjenningen av gruppesøksmålet – vedkommende vil først være oppnevnt i samme avgjørelse, jf. § 35-4 annet ledd e). I følge forarbeidene, Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) side 494, må retten da kunne fatte avgjørelse om maksimalbeløp som en selvstendig avgjørelse, men dette må skje før varsel som gruppesøksmålet, jf. § 35-5.

Når et gruppesøksmål er godkjent, skal retten gjennom varsel, kunngjøring eller på annen måte sørge for at gruppesøksmålet gjøres kjent ovenfor dem som kan slutte seg til det, eller som er gruppemedlemmer, jf. tvisteloven § 35-5 første ledd.

Avgjørelser i gruppesøksmål får som hovedregel virkning for alle som er med i gruppen, jf. tvisteloven § 35-11 første ledd. Et sentralt spørsmål i gruppeprosessen er hvordan de som har krav innenfor rammen av søksmålet skal bli omfattet av gruppen. Det er to alternativer for gruppedeltakelse: Etter påmeldingsalternativet omfatter gruppesøksmålet bare dem som er registrert som gruppemedlemmer. Etter utmeldingsalternativet er alle som har krav innenfor rammen av gruppesøksmålet automatisk gruppe medlem, men får anledning til å melde seg ut.

I tvisteloven er hovedregelen påmeldingsalternativet, jf. tvisteloven § 35-6 første ledd. Dette er den løsningen som best er i tråd med disposisjonsprinsippet og ivaretar hensynet til forutberegnelighet for saksøkte.

Det følger av tvisteloven § 35-7 første ledd at i saker som gjelder krav som enkeltvis er så små at de i praksis ikke blir eller kan bli forfulgt av domstolene, kan retten beslutte å fremme gruppesøksmål etter utmeldingsalternativet.

Enhver kan tre ut som gruppe medlem, jf. tvisteloven § 35-8 første ledd. Det gjøres ved sletting i grupperegisteret, eller for gruppesøksmål etter utmeldingsalternativet ved at det innføres i utmeldingsregisteret at vedkommende ikke skal være gruppe medlem.

Domstoladministrasjonen vil gi nærmere regler om grupperegisteret og utmeldingsregisteret ved forskrift, jf. tvisteloven §§ 35-6 fjerde ledd annet punktum og 35-7 annet ledd tredje punktum. Det tas også sikte på å utarbeide et skjema som kan brukes til påmelding til gruppesøksmålet.

Aktuelle problemstillinger – diskusjonstemaer

1. I hvilke saker vil det være aktuelt at gruppesøksmål fremmes etter utmeldingsalternativet?
2. Kan det bli aktuelt å ikke etterkomme en begjæring om å fastsette maksimalbeløp for gruppe medlemmenes ansvar for kostnadene? Hvilken betydning vil en slik nektelse ha for grupperepresentanten?

Forarbeider

- NOU 2001:32 Rett på sak, Bind A, side 991 til 998.
- Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) side 316 til 339 og side 492 til 499.

Utarbeidet av seniorrådgiver Kristin Storvik
Domstoladministrasjonen, juridisk enhet